

2. Attach map with main answer book.
3. Use of map stencil is allowed.
4. Figures to right indicate marks assigned to questions.

Q.1 A) Mark and name the following on the outline map of Maharashtra.

7

- 1) Sahyadri hill range.
- 2) Longest river in Maharashtra.
- 3) District with highest rainfall.
- 4) Cotton producing region.
- 5) Region of red soil.
- 6) Natural oil producing region.
- 7) Thane-Belapur MIDC.

B) Represent the following data with the help of Choropleth technique on the map of Maharashtra and interpret the result.

Percentage of girls married below 18 years

8

Sr.No	Districts	Percentage	Sr.No	States	Districts
1	Sindhudurga	3.8	6	Latur	58.1
2	Solapur	41.8	7	Bhandara	9.3
3	Jalgaon	46	8	Ratnagiri	13
4	Nashik	32.1	9	Pune	34.4
5	Aurangabad	50.9	10	Akola	38.8

Source : Based on CORT(1998 &1999),RHS-RCH Survey reports.

Q.2 A) Describe the major relief features of Maharashtra.

15

Or

B) Discuss the major river basins of Maharashtra.

15

Q.3 A) Write the distribution of soils in Maharashtra.

8

B) Describe the methods used to conserve soil in Maharashtra.

7

Or

A) Explain the distribution of various types of forest in Maharashtra.

8

B) Discuss the problems faced by forest in Maharashtra.

7

Q.4 A) State the characteristics of agricultural practices in Maharashtra.

8

B) Write a note on issues related to agricultural development.

7

Or

A) Discuss the problems of fishing activity in Maharashtra.

8

B) Give the distribution of mineral resources of Maharashtra.

7

Q.5 A) Explain the major industrial regions of Maharashtra.

15

Or

B) Write the various problems faced by Mumbai Metropolitan Region.

15

3. नकाशा स्टॅन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
4. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.1 अ) महाराष्ट्राच्या नकाशा आराखड्यात खालील घटक दाखवा व नावे लिहा.

7

1. सह्याद्री डोंगर रांग .
2. महाराष्ट्रातील सर्वात लांब नदी .
3. सर्वाधिक पर्जन्याचा जिल्हा.
4. कापूस उत्पादक प्रदेश .
5. तांबड्या मृदेचा प्रदेश.
6. नैसर्गिक तेल उत्पादक प्रदेश.
7. ठाणे -बेलापुर MIDC

ब) खालील माहिती समदाटी छायापद्धतीने महाराष्ट्राच्या नकाशात दर्शवा व अन्वयार्थ लिहा. 8

१८ वर्षांखाली लग्न झालेल्या मुलींची टक्केवारी

अनुक्रमांक	जिल्हा	टक्केवारी	अनुक्रमांक	जिल्हा	टक्केवारी
1	सिंधुदुर्ग	3.8	6	लातूर	58.1
2	सोलापुर	41.8	7	भंडारा	9.3
3	जळगाव	46	8	रत्नागिरी	13
4	नाशिक	32.1	9	पुणे	34.4
5	औरंगाबाद	50.9	10	अकोला	38.8

Source : Based on CORT(1998 &1999),RHS-RCH Survey reports.

- प्र.2 अ) महाराष्ट्रातील प्रमुख प्राकृतिक वैशिष्ट्ये वर्णन करा. 15
किंवा
ब) महाराष्ट्रातील प्रमुख नद्यांची खोरी यावर चर्चा करा. 15
- प्र.3 अ) महाराष्ट्रातील मृदा वितरण लिहा. 8
ब) महाराष्ट्रात मृदा संवर्धनासाठी वापरण्यात आलेल्या पद्धती वर्णन करा. 7
किंवा
अ) महाराष्ट्रातील विविध प्रकारच्या वनांचे वितरण स्पष्ट करा. 8
ब) महाराष्ट्रातील वनांना भेडसवणा-या समस्यांवर चर्चा करा. 7
- प्र.4 अ) महाराष्ट्रातील शेतीची वैशिष्ट्ये सांगा. 8
ब) महाराष्ट्रातील शेती विकासाशी संबंधित समस्यांवर टीप लिहा 7
किंवा
अ) महाराष्ट्रातील मासेमारी क्रियेच्या समस्येवर चर्चा करा. 8
ब) महाराष्ट्रातील खनिज संसधानाचे वितरण द्या. 7
- प्र.5 अ) महाराष्ट्रातील प्रमुख औद्योगिक प्रदेश स्पष्ट करा. 15
किंवा
ब) मुंबई महानगर प्रदेशास भेडसवणा-या विविध समस्या स्पष्ट करा. 15